

עין משפט נר מצוה
א [מיי' פט"ו מהל' תרומות הל' ין]: קלא ב מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ו סמג לארין קמח טוש"ע ייד סו' לא טעיף א': קלב ג מיי' שס סמג שס טוש"ע ייד סו' קלר טעיף א [וסעיף ג]: קלג ד מיי' פ"ג מהל' תרומות הלכה א':

עג:

חזקיה **אמר הגדילֹו באיסור אסור**. פרש"י כגון היין של היתר היה צבור ואח"כ נפל עליו יין נסך דמלא מין את מינו וניעור ולא שנא כי נפלו מים תחלה לא שנא לנסוף דלא אמרינן רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רצין עליו ומצטלין אותו אלא היין מתחבר למינו ונעשה הכל

יין נסך והשתא אינ צמים שיעור לבטלו הגדילו צהיתר כגון שהיין נסך היה צבור ונפל שס קיתון של מים וכשנפל עליו היין של היתר כבר נתצטל יין נסך צמים שהמים ט' רצין עליו צהיתר לבדו ונתצטל ומשנתצטל לגמרי שוב אינו חוזר וניעור ור' יוחנן הגדילו צאיסור נמי מותר דלא אמר מלא מין את מינו וניעור והוא שנפלו מים תחלה כפרש"י. וקשיא דדוחק הוא חדא מה שעהמיד רש"י מלתיה דר' יוחנן כשנפלו מים תחלה דא"כ ה"ל לפרש וע"ק הא דפירש הגדילו צהיתר כגון שנפל יין של היתר לנסוף דהא לישנא דקאמר יין נסך שנפל לצור משמע דאיכא יין של היתר צבור דהכי משמע לישנא כמו ההוא דלעיל דקאמר המערה יין נסך מחצית לצור כו' לכן [א] י"ל הגדילו המים צאיסור כלומר בשעה שנפלו מים לצור היה כבר מעורב היין נסך ציין של היתר אסור דלא אמר רואין ההיתר כאילו אינו כו' כיון שכבר נאסר הגדילו צהיתר כגון שנפל מים של היתר תחלה צבור ואח"כ יין של איסור הכל מותר כיון שצטל דהיינו שלא היה כבר נאסר ור' יוחנן אמר הגדילו נמי צאיסור צין שנפלו מים תחלה צין לנסוף מותר דאית ליה רואין: **שצ"ב** בוסות. חימה למה לי סלק את מינו אפילו מינו דיין של חולין יסייע לבטל דהא ר' יוחנן לית ליה צמינו צמשהו אלא טבל ויין נסך^ו ותרומה נמי עולה בק"א אלמא דצטיל צמינה וי"ל דהכא מיירי בדליכא ק"א ולכן אינו מצטל^ז: **חז"ן** **מטבל** ויין נסך. וה"ה דמים צמים צמשהו: **מטב"ל** **מאי** **טעמא** דבהיתירו כך איסורו. מה היתירו צמשהו כשמואל דאמר שמואל חטה אחת פוטרת את הכרי וכי היכי דכל שהוא חסוד להחירו חסוד נמי לאסרו וחימה דהכא משמע דטעמא דטבל צמשהו דכהתירו כך איסורו וצירושלמי קאמר ט' דטעמא משום דטבל יש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפי' צאלק לא צטיל כגון טבל ושציעית ומעשר והקדש כשהן צמינן אכל שלא צמינן צנותן טעם והשתא תרי טעמי ל"ל וי"ל

דלריכי תרוייהו דאי ליכא אלא חד טעמא דיש לו מתירין הוי אמינא דוקא היכא דהצעלים צעיר דאז יש לו מתירין שהצעלים יכולים להפריש אכל אי ליכא צעיר אע"ג דיכול לילך צמקום שהצעלים שס מ"מ כיון שיש לו טורה והואלא הוי כשאין לו מתירין כמו שפר"ת צפ' הזהב (צ"מ דף גג. וס) דלא מיקרי יש לו מתירין אלא בלא טורה ויציאה הלכך אצטרין טעמא דהכא משום דכהתירו כך איסורו ואי ליכא אלא טעמא דהכא הוי אמינא דלא הוי צמשהו אלא טבל גמור דהיתירו צמשהו כדשמואל אכל מעשר ראשון הטבל לתרומת מעשר דהיתירו לא הוי צמשהו דהא מעשר מן המעשר צעי אפרושי הוי אמינא דאיסורו לא הוי צמשהו לכך אצטרין טעמא דירושלמי דיש לו מתירין: אלו

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

הגדילו. המים והיין צאיסור שנפל יין נסך צסוף והגדילו אסור ולא אמרינן רואין את ההיתר כאילו אינו אלא יין נסך מתחבר למינו ואין המים רצין עליו וכ"ש אס נפלו מים צסוף כדאמרן לעיל^א: **הגדילו צהיתר**. שנפל יין היתר צסוף כבר צטל יין נסך צמים שהמים רבו עליו צהיותו לבדו

ומשצטל לגמרי שוב אינו חוזר וניעור: **ור' יוחנן אמר אפי' הגדילו צאיסור**. הואיל ומים נפלו תחלה לא אמרינן מלא מין את מינו: **א"ל ר' ירמיה** **לר' זירא כו'.** ר' ירמיה לא הוה קיס ליה צטעמייהו וסבר דטעמיה דחוקיה משום דאחר אחרון איז בא כר"א הלכך נפל יין נסך צסוף אסור נפל כשר צסוף מותר ור' יוחנן כרצנן דאמר עד שיהא צאיסור לבדו כדי לבטל את המים אכל היתר לא יצטרף עמו לבטל את המים ולאסור: **לא שנו.** לר"א דאס נפלה היתר צסוף מותר: **אלא שקדם וסילק את האיסור.** ולא נשלס השיעור אפילו ע"י צירוף: **אכל לא קדם וסילקו.** מצטרף היתר לאיסור להשלים את השיעור: **חוקיה דאמר כמאן.** אי כר"א קאמר אפי' הגדילו צהיתר אסור דהכא ליכא למימר קדם וסילקו ואי כרצנן אפילו הגדילו צאיסור מותר דהא אמרינן אפי' נפל איסור צסוף אינו אסור: **אלא.** גצי פלוגתא דשאר איכא למימר חוקיה ור' יוחנן תרוייהו אי כר"א אי כרצנן דטעמא דהכא ודהתם לא דמי דשאר ה"ט דלא צטיל משום דמתקן לכולה עיסה ואיסוריה לאו צמשהו ור"א ורצנן צוה וזה גורס פליגי ציין נסך צמינו איסורו צמשהו ושלא צמינו צנותן טעם ופלוגתא דחוקיה ור' יוחנן משום מינו ושאינו מינו: **וצרואין קמיפלגי חוקיה**. סבר לא אמרינן רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומצטלו אלא כיון דיין כשר קודם ליין נסך ויין כשר הוה רבה על המים כי נפל יין נסך מלא מין את מינו וניעור אכל כי נפל נסך צרישא צטל ליה צמים דמים הוי טפי עליה וכי דער נפל כשר שרי דמשצטל יין נסך לא אמרינן חוזר וניעור: **ור' יוחנן.** סבר כיון דנפל נסך למינו ושאינו מינו רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומצטלו: **ומגן.** צמים לפי כח היין ויש צמים שצמייהם כדי לבטל את התרומה צרוב: **מהו.** מי אמרינן רואין של חולין כאילו אינו והמים רצים על התרומה או דלמא מלא מין את מינו וניעור ורבה היין על המים:

זה הכלל. דמתני' דמשום יין נסך לא איצטרין דהא תנא ליה יין צמינו צמשהו ויין צמים צנותן טעם אלא לאיתויי שאר איסורין אחא. כל גותן טעם צמינו צשים משערין כדאמרינן צשחיטת חולין (דף דף סה.): **חוז מטבל ויין נסך.** לקמן מפרש טעמא: **חטה אחס פוטרים הכרי.** מתרומה דהא לא אחפרש שיעורא דידה אלא ראשית דגנך כתיב^א ואפי' כל דהו ורצנן הוה דאמריי^ב עיין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד מששים צינונית אחד מצמשים: **צמה אמרו טבל איסורו צמשהו צמינו.** אמרו אכל שלא צמינו צנותן טעם משום דצמינו איכא למימר כהיתירו כך איסורו אכל צשלא צמינו ליכא למימר הכי אלמא טעמא משום הכי הוה: מתני'

זה הכלל. דמתני' דמשום יין נסך לא איצטרין דהא תנא ליה יין צמינו צמשהו ויין צמים צנותן טעם אלא לאיתויי שאר איסורין אחא. כל גותן טעם צמינו צשים משערין כדאמרינן צשחיטת חולין (דף דף סה.): **חוז מטבל ויין נסך.** לקמן מפרש טעמא: **חטה אחס פוטרים הכרי.** מתרומה דהא לא אחפרש שיעורא דידה אלא ראשית דגנך כתיב^א ואפי' כל דהו ורצנן הוה דאמריי^ב עיין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד מששים צינונית אחד מצמשים: **צמה אמרו טבל איסורו צמשהו צמינו.** אמרו אכל שלא צמינו צנותן טעם משום דצמינו איכא למימר כהיתירו כך איסורו אכל צשלא צמינו ליכא למימר הכי אלמא טעמא משום הכי הוה: מתני'

מסורת הש"ס

א) לעיל מט. ערלה פ"ב מ"א פסחים כו: תמורה יב, ב) פסחים כו: א) שבת ז: קידושין נח: חולין קא: ד) ג"ל ותקן, א) נלה פ"ג מ"א, א) גע"א, א) דברים יח, א) תרומות פ"ד מ"ג, ט) רצין עליו צהיות לבדו ומצטל כ"ל. רש"א, א) גע"י מוס' מנחות כב: ד"ה ור' יהודה סבר ומוס' וצחים עג. ד"ה ר"י, א) וכן גמג' דרין נדרים נח,א.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שני וכו' ותרומה גמי עולה בק"א. עיין וצחים דף עג ע"א מוס' ד"ה רי"א:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה חוקיה. לך י"ל הגדילו כו'. י"ב אכל צירושלמי כאן וצפ"י דערלה מפרש כפרש"י נפל איסור צסוף אסור היתר צסוף מותר אכל כו' יוחנן אמר שס דא"ס מים תחלה דככל עינן מותר. ואני יודע מי מקון לרש"י לגמר דוקא תחלה:

מוסף רש"י

שארר של חזלין. ושארר אחר של תרומה. שנפלי לתוך העיסה. של חולין (לעיל סס.) כדי לחמץ. עיסה זו (שס.) אחר אחרון אני בא. אותו שנפל אחריו, אס של חולין נפל אחריו צטל את הראשון ומותר לריס ואס של תרומה נפל אחרון אסור לריס (שס) שהוא גורס את החימוץ ואס נפל האסור צסוף אסורה (תמורה יב, ב.) לא שנו. דאמר ר"א אס אחרון חולין שמומר, אלא שקדם וסילק את האיסור. קודם יפלתו של זה, שכתנפל זה ליכא למימר היתר מצטרף לאיסור להיות שיעור לאסר, ואע"פ שכבר נתן כח איסור צעיקה ולא היתה מחוממת על ידי אחר אס לא צצטיל ראשון ואפי"ה כיון דלא הוה צו מעולם שיעור חימוץ ליכא למימר זה חוה גורס ויצטל שני את הראשון (לעיל סס.) או: שקדם וסילק את האיסור מכיון שנפל על היתר מיד, דהואיל וסילקו ועדיין לא התמין צטל והלך לו, ואע"ג דהועיל צו קצת שיכול זה האחרון לגמור חימוץ על ידו, אע"פ כבר צטל לו ושוב אין חוזר וניעור בו (פסחים כז.) אבל לא קדם וסילק. וגמגר על ידי שניהם ואינו יכול ליצטל, אסור (שס.) חטה אחת פוטרת את הכרי. ראשית דגנך, ולא יסיב ציה קרא שיעור (חזקין קדז).